

Namaz Üzerine 2

Hele bir de ruh ve gönül namazlaşınca, artık bu nûrânî keyfiyet evirir-çevirir, her zamanki amelimizin yerine kendi âhengini, kendi şiirini ve kendi semâvîliğini getirir ikâme eder.

Günde birkaç defa, düşünce ve hülyalarımızı besleyen namaza ait sırlı ve sihirli hareketler, her zaman bizi mâverâîliğe taşıyabilecek bir yol ve bir menfez bulur ve gönüllerimize:

"Mekânım lâ mekân oldu

Bu cismim cümle cân oldu

Nazar-ı Hakk ayân oldu

Özüm mest-i likâ gördüm"

Nesîmî

dedirtir.. ve böylece ibadet, gönüllerde gizlenen, gizlenip kenzen bilinen o ezeli güzellik ve bütün vâridâtların kaynağını, buudlara sığmayan derinlikleriyle bir kere daha fâş eder. Bu itibarlardır ki, namazın içinde açıktan açığa bilinen ve net olarak görünen hususlardan daha çok, azamet ve heybet buğulu, kemmiyet ve keyfiyetleri aşan bir his tûfânı ve bir duygu anaforu yaşanır. Namazda, hep söylenemez şeyler beyan ufkumuzu sarar.. ifadesi imkânsız hisler ruhumuza garip bir mûsikî fısıldar.. gündelik lisana sığmayan engin duyular, düşünüşler benliğimizi işgal eder.. ve maddî aklın, mücerret mantığın sınırlarını aşan gaybûbet renkli bir fetânet, peygamber çizgisindeki meâdî bir düşüncenin kapılarını aralar. Bu açıdan da diyebiliriz ki, kulun namazdan daha büyük bir ibadeti ve namaz içinde köpüren tasavvur ve tahayyüllerden daha sıhhatli ve engin bir hali yoktur.

İnsan ruhunun, duyular ve sezilerleriyle şuhud ve vücudu aşırıp gayb noktasına ulaştığı namaz ufku, onu duyan ruhların bütün hasretlerini, hicranlarını ve dâussıllarını söyler. Aynı zamanda kalbin itmi'nânını, insanî duyguların revh u reyhânını, varlığın ezeli serencâmesini, yıldızların yeryüzünü temâşâsını, göklerin sırlarını, ukbânın ışıklarını, cennetin yamaçlarını, yamaçlarda salınan ağaçlarını, ağaçların altında her zaman çağlayan ırmaklarını söyler.. rûkûnlarıyla söyler, içindeki Kur'an'la söyler, duâlarla söyler; söyler ve söylediklerini yepyeni bir edâ ve üslupla ruhlarımıza kevserler içiriyor gibi tekrarlar...

Kıyamdan sonra, kulluğa kilitli bu sadık bendeler, saf ruhlarının heyecanlarını, müstakîm düşüncelerinin ra'shelerini bir kere de rûkû kürsüsünden haykırmak isterler. Azamet ve ceberûtun, rahmet ve lütfun halitasından hasıl olan bir duyguyla ve heybete bürünmüş bir edâ içinde âdeta bir asâ gibi bükülürler.. bükülür ve iliklerine kadar işleyen bir kulluk şuuruyla hep ilâhî azameti mırıldanır ve bir kısım gök sakinlerinin Allah'a yönelik üslupları sayılan rûkû ile "Hazîratü'l-Kuds"ün kapılarını zorlar ve o kapıların aralanması ölçüsünde kendi rûhî âlemlerinin derinliklerine kavuşurlar. Hacda ve başka yolculuklarda, tepelere tırmanılması, tepelerin aşılar düzlüklere varılması tekbir, tehlil fasıllarıyla seslendirildiği gibi, namaz ünvanı altında ruhun mirac yolculuğu da, bir bölümden diğer bölüme geçişte hep aynı mübarek duygu ve düşüncelerle ve hep aynı mübarek kelimelerle ifade edilir. Hemen her rûkûde, Allah'a karşı saygılı olmayı en iyi şekilde dile getirmek üzere söylenilen tekbirlerle, tahmidlerle ve bu kelimelerin çağrıştırdığı mülâhazalarla yüce divânın kapı tokmaklarına dokunulur; sonra da, bir eşref saati en mükemmel şekilde değerlendirme dikkat, teyakkuz ve temkiniyle beklemeye geçilir; geçilir ve avını bekleyen bir kedi hassasiyeti, bir örümcek sabırla ilâhî vâridât ve tecelliler avlanmaya çalışılır.

Namazda rûkû, kıyamdan bir adım daha ileride üzerimize nefehâtını salar, ruhlarımıza hayattan daha güzel, cismânî zevklerden daha enfes ve bu sınırlı dünyada gerçekleştirilmesi imkânsız bir rüyadan, hem de tasavvur edemeyeceğimiz ölçüde bir rüyadan neler neler fısıldar. Gönüllerimize, istediğimiz, beklediğimiz nesnelerin ötesinde zümrütten günler, saatler ve dakikalar vaadederek. Zaten, hepimiz biraz da ümitlerimizin, mefkûrelerimizin, hülyalarımızın, beklentilerimizin çocukları değil miyiz? Hemen hepimiz, bugünkü tersliklerle hırpalanıp da gerçeğe uyanınca, içinde bulunduğumuz zamanı aşar ve ileride elde edeceğimiz hayat ve saadetin ümidiyle "gelecek zaman"der ve tebessümlerle cennetin yamaçlarını süzeriz.

Rûkû, Hakk karşısında iki büküm olma mânâsındaki buuduyla, bütün kaddi bükülmüşlerden bir ses alır; yer yer "Rabbim bana zarar dokundu.", zaman zaman da "Dağınıklık ve tasamı sadece sana

açıyorum."der ve bize hayat ırmağından bir çağlayış, Yusuf ilinden de bir gömlek kokusu duyurur.. duyurur, hep hakikatlerin ötesinden gelecek hârikulâdeliklerin zuhur edeceği neşesiyle bizleri coşturur. Hem öyle bir coşturur ki, benliğimizden fışkıran bir hamd ü senâ tûfânıyla belimizi doğrultur ve O'na, bir ara fasıl minneti daha sunarız. Bu kısacık ayakta duruş, ilkinden farklı ve ayrı bir Hakk'a yürüme limanıdır. Bu nurlu limanda kıyamı, kıraati, rükû tesbihlerini, bir kere daha gönlümüzün derinliklerinden geçirir; hislerimizin sınırsızlığını, hayallerimizin sonsuzluğunu, bu kısacık tevakkuf içine sıkıştırarak duymaya çalışır ve bütün his gücümüzü vâridât avlamak üzere seferber eder ve yakaladığımız "kenz-i mahfî" tayflarıyla kendimizi daha engin ve kurbet renkli bir yeni duyuş çağlayanına salıveririz. Namazı rükûda duyup kıyamda dinleyenlerin nasıl bir haz ve lezzete erdiklerini, nasıl bir haşyet ve saygıyla kıvrandıklarını, nasıl bir ümitle gerilip nasıl bir korkuyla ürperdiklerini kestirmek zordur. Bu duyuş, bu dinleyiş, vuslata atılan adımların en ciddilerinden ilki, secde de bunun ikincisidir.

Secde, namazın içindeki mevhibe ve vâridâtın şükür zemini, erimiş gönüllerin kulluk kalıbına tam olarak döküldükleri mehâbet potası, duâlarla Hakk'ın kabulü, ortasında iki nokta arasındaki doğru çizgi ve bulunup bilinecek, bilinip sevillecek Zât'a karşı duyguların, düşüncelerin visâl koyu ve buluşma arsasıdır. Bizler, gerçek konumu içinde secdeyi duyup dinledikçe, imandan, İslâm'dan, ihsandan süzülmüş bir usârenin, namazlarımızın kıyam, rükû ve kavmesinden geçerek gönüllerimizin zümrüt tepelerine aktığını hissederiz.

Secdede baş ve ayaklarımızı aynı noktada birleştirerek yusuvarlak hâle gelir; bir yay gibi gerilir; bir ses, bir soluk olur inler ve ümitlerimizin ameller önündeki her şeye yeten enginliğini, rahmetin her şeye sebkât eden öndeliğini imanımızla birleştirir, bütünleştirir; bir ucu dünyada bir ucu ukbâda âdeta bir gökkuşağına benzeyen bu alâim-i semâ altından geçmek sûretiyle tâlimimizi değiştirmeye çalışırız.

İnsan, secdedeki duyuş ve sezişlerin kendisini yükseltmiş bulunduğu bahtının zirvesinden bakıp gerçeği temâşâ ettiği bu noktada, kalbinin dilini kullanarak, hislerinin bütün kelimelerini ortaya dökerek, dünyayı biraz âhirete doğru yönlendirip, ötelere de biraz ruh dünyasının içine aksettirerek kulluğunun destanını okuyor gibi bir mazhariyeti duyabilir, yaşayabilir.

Evet onun, kulluk şuuruyla coşan duâları, Allah'ın rahmet ve lütuf çağlayanlarıyla karşılaşp birbirinin içine akıp da duâ ve icabet buluşunca, duygularımız cennet hayatı gibi güzel, vuslat gibi engin çağlamaya başlar. Anlayanlar için bu güzelliklerin tadı o kadar keskin, şivesi o kadar büyüleyicidir ki, onu bir kere duyup yaşayanlar bu nimetlere ve nimet sahibine nasıl şükredeceklerini bilemezler.

Başı yerde ve ışıktan bir helezonla en ulaşılmaz zirvelere tırmanıp ve semâvî seyahatle Hakk'a yakınlığı derinleştiren bir kurbet eri, "Hazîratü'l-Kuds"e ermiş olma his, şuur ve mahmurluğuyla vuslatını bir başka buudla daha da renklendirmek üzere Hakk'a tazim ve tekrimini arz ederek saygıyla başını kaldırır ve huzurda bulunmanın bütün âdâbıyla "et-tahiyyât..."diyerek vecde gelir ve artık bir yeryüzü varlığı değilmişçesine tabiatüstü bir hal, bir mânâ ve bir büyüye bürünür.

Öyle ki, bu engin hazlarla coşan namaz kahramanı, doyma bilmeyen bir hisle, kemmiyet ve keyfiyet sınırlarının üstünde, niyetle derinleştirip sonsuzlaştırdığı; yakîniyle Hakk'la irtibatlandırıp hulûsuyla ebedîleştirdiği, mal, can ve bütün ilâhî mevhibeler adına Hakk'a karşı minnet borcunu edâya yönelir; gönlünün bütün duyarlılığıyla Allah'ı anar ve inler.. Nebî'yi yâdeder, içi inşirahla dolar.. kendisiyle aynı mutluluğu paylaşan insanları düşünür, hayır duâlarıyla gürlür.. ve tekbirlerle başlattığı bu mirac yolculuğunu, dinin temeli sayılan şehâdetlerle noktalar...

Namaz alışmış ve onunla beslenen insanlar, ona hiçbir zaman doymazlar. Doymak şöyle dursun, her namaz bitiminde "Daha yok mu?"der, nâfileden nâfileye koşar; duhâ ile güneş gibi yükselir, evvâbinle gidip kurbet tokmağına dokunur, teheccüdle berzah karanlıklarına ışıklar gönderir ve ömrünü âdeta ibadet atkıları üzerinde bir dantela gibi örmeye çalışır ve kat'iyen içinde yaşadığı nurlardan, ruhunu saran mânâlardan ayrılmak istemez.. istemez ve hep ibadetin vaadettiği güzelliklere koşar.